

HADTÖRTÉNELMI OKMÁNYTÁR.

ADATOK AZ EPERJESI ÁGYÚÖNTŐHÁZ ÉS PUSKAPORMALOM KÖZÉPKORI TÖRTÉNETÉHEZ.

(Első közlemény.)

Hadtörténelmi Közlemények 1913. évi folyamában a 113—122., továbbá 264—278. lapokon közöltük Eperjes város középkori ágyúöntőházának és puskapormalmának rövid történetét. Láttuk azt, hogy Eperjesen a XV. században majdnem állandóan folyt az ágyúöntés és puskaporgyártás munkája, a mely célra a város mondhatni állandó műszaki személyzetet tartott. Azonban még sem volt állandóan tűzmestere a városnak, mert például: 1490

május 27-én Eperjes város tanácsa levelet intéz Kassa város tanácsához, melyben írja, hogy megtudta «wy das eyn puxen mayster ist bey ewer Weisheit», a kit azonban «ewer Weisheit yezúnt nicht bedarff», kéri tehát, hogy a mestert küldjék Eperjesre.¹ 1491-ben azután már volt tűzmestere a városnak, mert Gáspár «pixidarius» junius 26 án szolgálata és munkája díjazását illetőleg szerződik az eperjesi tanácssal.²

1495 körül összeírják az eperjesi kapukat, falakat, tornyokat és ezeknek tartalmát. Ebből kitűnik, hogy a felső toronyban van: két mázsa puskapor, 400 tüzesnyíl; azután *löfegyverek*: 11 hakownicz, 2 haufnicz. A felső kapuban: 2 haufnicz, 3 hakownicz, 1 pisztoly. A Fillach nevű új toronyban: 3 hakownicz, 1 pisztoly, $\frac{1}{8}$ mázsa puskapor. A Brengeszen nevű új toronyban: 4 hakownicz, $\frac{1}{8}$ mázsa puskapor. Gáspár czipész tornyában: 1 félhaufnicz, 8 hakownicz, 3 pisztoly, 5 mázsa puskapor, 2 mázsa kén, 22 tüzesnyíl. A Moster

¹ Kassa város levéltára, nyilv. irreg. 638/b szám.

² Eperjes város levéltára: 510. szám.

nevű toronyban: Egy mázsa puskapor, 1 félhaufnicz, 2 hakownicz, 4 pisztoly. A Kewlichte nevű toronyban: 2 hakownicza, 2 pisztoly, 1 mázsa puskapor. Az új festett toronyban: 2 hakownicza, ¹/₁₆ mázsa puskapor, 1 pisztoly. Az alacsony toronyban: 2¹/₂ mázsa puskapor, 2 haufnicz, 2 hakownicz, 8 pisztoly.

Az alsó kapuban: 2 hakownicz, 1 haufnicz, 2 pisztoly. A fehér toronyban: Hakownicza, 4 pisztoly, ¹/₄ mázsa puskapor. A vörös toronyban: 2 hakownicza, 2 pisztoly, ¹/₂ mázsa puskapor. A középső toronyban: ¹/₂ mázsa puskapor, 4 hakownicza, 2 haufnicz, 1 pisztoly.¹

1497 június 2-án az eperjesi «Boldogságos Szűz Mária»-hoz címzett testvérület megszorulva, fegyvereit zálogba adta. Az elzálogosított fegyverek jegyzékéből megtudjuk, hogy a confraternitás két kézi löfegyvert is elzálogosított, még pedig olyant, a melyeknek faagyuk is volt, továbbá két puskaportartó szarut és végül egy harmadik kézi löfegyvert is, ennek azonban faagya nem volt.²

Mindezen apró, de a tüzérség fejlődését és történetét mégis megvilágító adatok után közrebocsátjuk Eperjes város középkori számadáskönyveiből mindazon adatokat, a melyeket a fent említett rövidleges dolgozatunkhoz felhasználtunk abban a reményben, hogy a szakember többet fog abban találni a maga céljaira, mint a mennyit avatlatlan szemünkkel mi kiolvasni tudtunk.

Adatok Eperjes város számadáskönyveiből, az ottani ágyúöntőház és puskapormalom történetéhez.

1429.

1429.

Notanda sunt exposita *pro labore pixidum civitatis*, dedimus ipsis quoad ipsorum premium XL c denarios et iterum XII c denarios dedimus eisdem.³

Feljegyzendők azok a kiadások, melyek a város löfegyverei körüli munkálatokra adattak ki, adtunk nekik jutalmul 400 dénárt, majd ismét adtunk nekik 1200 dénárt.

¹ 1495 körül.

Registrum portarum et muri et contenta in eisdem.

Eperjes város 1424. évi számadáskönyvében a 9–17. lapon lévő s Keresztély babérkoszorus, eperjesi városi jegyző kezétől eredő bejegyzés. A Magyar Nemzeti Múzeum Törzslévtárában.

² «Item due pixides manuales cum manubriis et cornibus duobus in quibus continebantur pulveres et una pixis tertia sine maubrio vel ligno, cum quo debeat teneri.» Eperjes város levéltára 605. szám.

³ Az eredetiben az egész tétel át van húzva.

Item dedimus I c fl. et XXIII florenos Cassovienses.

(Eperjes város levéltára 153. szám 2 b lap.)

Item dedimus den lemleckern I c denarios daz sy halfen den *búchsen mestern.*

(U. o. 5. lap.)

1441.

Item pro pixidibus *magistro pixidum de Bartpha* XVI c $\frac{1}{2}$ den.

Item pro pulveribus pro XXVI libr. per den. L facit II c den.

Item lapicide de sectione lapidum pixidum II c den.

Item [pro] deductione cuppri *ad Bartffam* pro pixidibus I $\frac{1}{2}$ c den.

Item eidem pro adductione blumbi II cent. de Bartffa XL den.

(Eperjes város levéltára 210 a szám, 1 b lap.)

Item de labore pixidum fabro Mathie et Benedicto cultellifabro II c $\frac{1}{2}$ den.

Item dedimus Domunkusch pro quatvor ferramentis pixidum XXIII den.

Item pro cuppro et labore pixidum magistro pixidum duarum, que continent cent. VI. et XV libr. XLI $\frac{1}{2}$ fl. auri.

Item pro apportatione pixidum de Bartffa II c XVIII den.

Item pro una *rota ad pixidem* XVI den.

Ugyancsak adtunk 100 frt és 24 kassai forintot.

Ugyancsak adtunk az agyag-mintázóknak 100 dénárt, mert az *ágyúmestereknek* segítettek.

1441.

Ugyancsak a löfegyverekért *a bártfai ágyúmesternek* adtunk 1650 dénárt.

Ugyancsak puskaporért, 26 fontért, (50 dénárónként) 200 dénárt.

Ugyancsak a kőfaragóknak a löfegyverekhez való kőgolyók faragásáért 200 den.

Ugyancsak réznek *Bártfára* a löfegyverekhez való szállításáért 150 dénárt.

Ugyancsak ennek a két mázsányi ólomnak *Bártfáról* való elszállításáért adtunk 40 dénárt.

Ugyancsak a löfegyverek körüli munkáért Mátyás kovácsnak és Benedek késesnek 250 dénárt.

Ugyancsak Domunkosnak a löfegyverekhez való négy vasalásért 24 dénárt.

Ugyancsak az *ágyúmesternek* rézért és 7 mázsa és 15 fontos ágyú körül teljesített munkáért 41 $\frac{1}{2}$ arany forintot.

Ugyancsak löfegyvereknek *Bártfáról* való szállításáért 258 dénárt.

Ugyancsak egy *ágyúhoz való kerékért* 16 dénárt.

Item pro lapidibus pixidum II c
XXV den.

(U. o. 2 a és b lap.)

Item molendinatori Zacharie de
labore pixidum II c den.

Item vectori, qui portavit dolea
de Bartffa pro reparatione sal nitrii
II c den.

Item pro XII lapidibus pixidum
Iodoco muratori XLVIII den.

Item Pattin Greger pro ductura
pixidum *de Lewtza* I c XL den.

Item Paulo *laboratori sal nitrii*
XXXV den.

(U. o. 3. lap.)

Item pro pixidibus portatis *de*
Lewtza LXXXXIII c den.

Item pro expensis ad *Lewtzaam*
portantibus pixides VI c den.

Item pro una parva pixide III c
den. minus XXV.

Item magistro pixidum qui
fudit picides pro sollario, qui
fudit centenarios XVII—LXXII c
XXV den.

Item vectoribus qui adduxerunt
dolea *de Bartffa* pro labore sal-
nitrii et qui adduxerunt pixides
et qui conduxerunt currus ad
Bartffam X c den.

Item *laboratori salnitrii* per tres
ebdomadas I c XLVI den.

Item eidem pro lignis siccis
ad laborem *salnitrii* XXXI den.

Ugyancsak lőfegyverekhez való
kőgolyókért 225 dénárt.

Ugyancsak Zakariás molnárnak
a lőfegyverek körüli munkáért
200 den.

Ugyancsak a szállítónak, a ki
salétromkészítéshez való (kádakat)
hordókat szállított *Bartffáról* —
200 dénárt.

Ugyancsak 12 kőágyúgolyóért
Jodok kőművesnek 48 dénárt.

Ugyancsak *Pattin Gergelynek*,
a *Lőcséről* való lőfegyver szállí-
tásért 140 den.

Ugyancsak *Pál* salétromkészítő-
nek 35 den.

Ugyancsak a *Lőcséről* hozott
lőfegyverekért 9300 dénárt.

Ugyancsak a *Lőcsére* lőfegyve-
rekért menőknek útiköltségre 600
den.

Ugyancsak egy kis lőfegyverért
300 dénárt, levonva 25 dénárt.

Ugyancsak az ágyúmesternek,
a ki az *ágyúkat öntötte* jutalmul;
a ki 17 mázsát öntött 7225 dén.

Ugyancsak a szállítóknak, a kik
Bartffáról a salétromkészítéshez
kádakat hoztak, a kik továbbá
lőfegyvereket hoztak és a kocsikat
Bartffára kísérték 100 den.

Ugyancsak a salétrom készítő-
nek három heti munkáért — 146
den.

Ugyancsak ugyanennek a salé-
tromkészítéshez való szárazfáért —
31 den.

Item pro mortario uno ad pixidem XXII den.

- Item Kroker transseunte pro quodam magistro pixidum transseunte I c den.

Item ad pixides pro axis sex XXVIII den.

Item Iodoco muratori de XVI lapidibus pixidum LXXX den.

Item pro decem rotis ad pixides II c den.

(U. o. 4. lap.)

Item de quator doleis portatis de Bartffa pro sal nitrio XLVIII den.

Item coadiutori salnitrii L den.

Item pro uno $1\frac{1}{2}$ cent. salnitrii et lib. VI $\frac{1}{2}$ —XXVI c $1\frac{1}{2}$ den.

Item pro lignis magistro salnitrii XIII den.

Item pro servitori magistro salnitrii L den.

Item servitori magistri salnitrii per ebdomadam L den.

Item pro carbonibus pixides ferrendas III c LXXXIII den.

Item pro curru lignorum siccorum magistro salnitrii XVI den.

Item fabris pro bibalibus de reparatione pixidum XVIII den.

Item pro III cent. minus uno quartali ad pixides ferrendas, cent. emendo pro den. I c LX—III c XL den.

Item de ferratione rotarum pixidum VIII c den.

Ugyancsak egy a lőfegyverhez való mozsárért — 22 den.

Ugyancsak a lőfegyverekhez való hat tengelyért 24 den.

Ugyancsak Jodok kőművesnek 16 kőágyúgolyóért — 80 den.

Ugyancsak az ágyúkhöz való tiz kerékért — 200 den.

Ugyancsak a salétromhoz Bártfáról hozott négy kádért — 48 den.

Ugyancsak a salétromgyártásnál segédkezőnek — 50 den.

Ugyancsak $1\frac{1}{2}$ mázsa és 6 $\frac{1}{2}$ font salétromért 2650 den.

Ugyancsak a salétrommesternek fáért 13 den.

Ugyancsak a salétrommester szolgáljának — 50 den.

Ugyancsak a salétrommester szolgáljának egy hétre — 50 den.

Ugyancsak az ágyúvasaláshoz való szénért — 383 den.

Ugyancsak a salétrommesternek egy kocsi száraz fáért — 16 den.

Ugyancsak a kovácsoknak a lőfegyverek javításáért borraivalóképpen — 18 den.

Ugyancsak 2 $\frac{3}{4}$ mázsa (vasért) a lőfegyverek vasalásához, mázsáját a 140 dénárba számítva — 440 dénár (helyesebben 438 dénár).

Ugyancsak az ágyúkerek vasalásáért — 800 den.

Item lapicidis de labore lapidum ad pixides II c XXIII c den.

Item pro geloke (?) ad pixides L den.

(U. o. 5. lap.)

Item servitori magistri salnitrii L den.

Item pro *caldari buliendum* salnitrii III c XII den.

Item pro cordis pixidum XXVI den.

Item coadiutori salnitrii per ebdomadam L den.

Item molendinatori de tribus pixidis lignandis III c LXXVIII den.

Item coadiutori sal nitrii L den.

Item magistri sal nitrii coadiutore L den.

Item pro pulveribus magistri zal nitrii XXIII c den.

Item coadiutori ipsius L den.

Item coadiutori zalnitrii L den. (U. o. 6. lap.)

Item coadiutori zalnitrii L den.

Item pro XX lapidibus pixidum LXXX den.

Item pro uno centenario pulverum pixidum XLVIII c den.

Item pro medio centenario pulveris et quinque talentis XXVIII c den.

Item lapicide Iodoco pro VII lapidibus XXXV den.

(U. o. 7. lap.)

Item pro duobus saccis pulverum XXXII den.

Ugyancsak a kőfaragóknak ágyúgolyók faragásáért -- 2240 den.

Ugyancsak egy ágyúöntésre alkalmas harangért (?) — 50 den.

Ugyancsak a salétrommester szolgájának -- 50 den.

Ugyancsak a salétromfőzéshez való üstért -- 312 den.

Ugyancsak az ágyúkhöz kötelekért -- 26 den.

Ugyancsak a salétromgyártásnál segédkezőnek egy hétre -- 50 den.

Ugyancsak a molnárnak három lőfegyver fába ágyazásáért — 378 den.

Ugyancsak a salétromgyártásnál segédkezőnek -- 50 den.

Ugyancsak a salétrommester segédjének — 50 den.

Ugyancsak a salétrommesternek puskaporért -- 230 den.

Ugyancsak ennek segédjének — 50 den.

Ugyancsak a salétromgyártásnál segédkezőnek — 50 den.

Ugyancsak a salétromgyártásnál segédkezőnek -- 50 den.

Ugyancsak 20 kőágyúgolyóért — 80 den,

Ugyancsak egy mázsa puskaporért 4800 den.

Ugyancsak egy fél mázsa és 5 talentum puskaporért 2800 den.

Ugyancsak Jodok kőfaragónak 7 kőágyúgolyóért — 35 den.

Ugyancsak két zacskó puskaporért — 32 den.

Item Ladislao nuncio ad Bartffam ex parte pixidum XXXII den.

Item pro uno centenario salnitri puri XX fl. auri.

(U. o. 8. lap.)

Item pro calibe ad terebellum pixidum XXVIII den.

Item Ladislao currenti cum litera versus Bartffam ex parte nostrarum pixidum L den.

Item pro ductione cuppri et pixide fracte versus Bartffam et pro ductione centenariorum trium cuppri ibidem III c den.

Item pro XVII c wigo schrote ad pixides I c II den.

(U. o. 9. lap.)

Item Johanni Crause pro ductione XX centen. cuppri V c den.

Item magistro *Philippo Rotgisser et magistro nostro pixidum* pro expensis versus Bartffam in reformatione pixidum XI c den.

Item magistro Stephano pixidario Bartffensi ad rationem de reformatione et reparatione pixidum defractorum XX c den.

Item eidem (t. i. Gregorio de Kezmarg) *pro uno caldari ad salnitrum preparandum* II c den.

(U. o. 10. lap.)

1442.

Item magistro *Philippo* pixidario II c den.

(U. o. 18. lap.)

Item pro reparatione duarum

Ugyancsak az ágyúk ügyében Bártfára menő László követnek — 32 den.

Ugyancsak egy mázsa tisztá salétromért 20 arany frt.

Ugyancsak a lőfegyverekhez való furóhoz aczélért — 28 den.

Ugyancsak a lőfegyvereink ügyében levéllel Bártfára küldött Lászlónak — 50 den.

Ugyancsak réznek és a törött lőfegyvernek Bártfára szállításáért és három mázsa réznek ide szállításáért — 300 den.

Ugyancsak 1700 db a lőfegyverekhez való «schrot» (sörét)-ért — 102 den.

Ugyancsak Krause Jánosnak 20 mázsa réz szállításáért — 500 den.

Ugyancsak Rotgisser (Rézöntő) Fülöp mesternek és *a mi ágyú-mesterünknek* az ágyúk javítása miatt Bártfára tett útjuk költségeire 1100 den.

Ugyancsak István mester bártfai ágyúmesternek az eltört ágyúk helyrehozataláért és kijavításáért — 2000 den.

Ugyancsak ugyanennek (t. i. Késmárki Gergelynek) egy a salétrom preparálásához való üstért — 200 den.

1442.

Ugyancsak *Fülöp* ágyúmesternek — 200 den.

Ugyancsak két lőfegyver kijavi-

pixidum magistro Stephano pixidario de Bartfall LVI c den.

Item Zacharie molendinatori pro impositione duarum pixidum III c den.

Item Jacobo cultellifabro pro terbello ad pixidum et ferramentis II c XXXIII ad pixides wlgoschroeth et pro sagitis ignium wlgosfewerpfeyl III c den.

Item pro uno curru carbonum magistro pixidum I $\frac{1}{2}$ c den.

(U. o. 19. lap.)

Item Benedicto messersmit de ferratione pixidum II $\frac{1}{2}$ c den.

Item pro sulphure pro libris quinque II c den.

Item pro uno plaustro carbonum I c den.

(U. o. 20. lap.)

Item magistro pixidum pro panibus LXXX den.

Item pro ferro ad pixides L den.

(U. o. 21. lap.)

Item umb ein exe ad pixides XXV den.

Item magistro Phylippo per (így pro helyett) sepo ad formas pixidum LX den.

(U. o. 22. lap.)

Item pro straminibus ad glebationem domunculi magistri pixidum VI den.

Item Lischka pro ferro ad pixidum et horalegium III c den.

Item pro tribus plaustis car-

tásaért István bártfai ágyúmesternek 5600 den.

Ugyancsak Zakariás molárnak két ágyú beágyazásáért 300 den.

Ugyancsak Jakab késesnek az ágyúkhöz való fúróért és vasalásért 234 den.; a löfegyverekhez való «schrot»-ért és tüzes nyilakért, köznyelven «feuerpfeil» 400 den.

Ugyancsak az ágyúmesternek egy koezi szénért — 150 den.

Ugyancsak Benedek késesnek ágyúk vasalásért 250 den.

Ugyancsak 5 font kénért 200 den.

Ugyancsak egy szekér szénért — 100 den.

Ugyancsak az ágyúmesternek kenyérért — 80 den.

Ugyancsak a löfegyverekhez való vasért 50 den.

Ugyancsak az ágyúkhöz való tengelyért — 25 den.

Ugyancsak Fülöp mesternek az ágyúformákhoz való faggyúért — 60 den.

Ugyancsak az ágyúmester házacskájának kisározásához való szalmáért 6 den.

Ugyancsak Lischkának az ágyúkhöz és toronyórához való vasért — 300 den.

Ugyancsak a löfegyverek önté-

bonum ad fusionem pixidum III c LIX den.

(U. o. 23. lap.)

Item pro duobus plaustris lignorum pini ad pixidum fusionem II c den.

Item pro ferro ad pixides I c LXXVII den.

Item pro capisteriis salnitrii XXXVI den.

Item pro uno caldari empta Philippo pixidario I c XXX den.

(U. o. 24. lap.)

Item Philippo magistro pixidum $\frac{1}{2}$ fl. auri.

Item Philippo pixidum magistro $\frac{1}{2}$ fl. auri.

(U. o. 25. lap.)

Item Philippo magistro pixidum dedimus $\frac{1}{2}$ fl. auri.

Item dedimus Mathei Tyle de reparatione axis pixidum LX den.

Item dedimus Philippo magistro pixidum dominica post conceptionis beate Marie Virginis $\frac{1}{2}$ fl. auri.

(U. o. 26. lap.)

Item solvimus pro sulphure talentis XXXI—LXX c den.

Item pro una sera ad pixides den. I c.

(U. o. 27. lap.)

1443.

Primo solvimus magistro pixidum de Bartffa pro decem doleis salnitrii fl. auri 1.

Item magistro Philippo pixidum fl. auri $\frac{1}{2}$.

séhez való három szekér szénért --- 459 den.

Ugyancsak a lőfegyverek öntéséhez való két szekér fenyőfáért --- 200 den.

Ugyancsak az ágyúkhöz való vasért --- 177 den.

Ugyancsak a salétromhoz szórólapátért --- 36 den.

Ugyancsak egy vett üstért Fülöp ágyúmesternek --- 130 den.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek --- $\frac{1}{2}$ arany frt.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek --- $\frac{1}{2}$ arany frt.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek adtunk --- $\frac{1}{2}$ arany frtot.

Ugyancsak Tyle Máténak az ágyúk tengelye javításáért adtunk --- 60 dénárt.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek a boldogságos Szűz Mária fogantatása utáni vasárnap (december 9.) adtunk $\frac{1}{2}$ arany frtot.

Ugyancsak 31 talentum kénért fizettünk --- 7000 dénárt.

Ugyancsak az ágyúkhöz való egy kötélért --- 100 den.

1443.

Először is a bártfai ágyúmesternek t/z hordó salétromért fizettünk 1 arany frtot.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek $\frac{1}{2}$ arany frt.

. Item Philippo pixidario fl. auri $1\frac{1}{2}$

Item solvimus Johanni fabro de
ferramentis pixidum den. XII c.

(U. o. 29. lap.)

Item pro pulveribus pixidum
lib. XV solvimus uni de Cassa fl.
auri III $\frac{1}{2}$.

Item dedimus magistro pixidum
fl. auri $1\frac{1}{2}$.

Item magistro Philippo pixidum
dominica Esto michi fl. auri $\frac{1}{2}$.

(U. o. 30. lap.)

Item solvimus Luce de Mons-
terberg pro una pixide fl. auri 1.
den. XXV.

Item pro quatuor pixidibus wlg
pyszczal fl. auri II $1\frac{1}{2}$.

Item Philippo magistro pixidum
fl. auri 1.

Item magistro pixidum Philippo
fl. auri $\frac{1}{2}$.

Item nuncio Ladislao ad Smol-
niciam pro sulphure den. XXIII.

Item magistro Philippo pixi-
dario fl. auri $\frac{1}{2}$.

(U. o. 31. lap.)

Item eadem dominica (t. i.
infra octavas Ascensionis Domini)
uxori Philippii pixidarii den. I c.

Item magistro Philippo pixi-
dario den. I c.

Item Iosth mawrer de sectione
lapidum pixidum den. II c.

Ugyancsak Fülöp ágyúmaster-
nek $1\frac{1}{2}$ arany frt.

Ugyancsak János kovácsnak az
ágyúk vasalásáért fizettünk 1200
dénárt.

Ugyancsak 15 font puskaporért
fizettünk egy kassainak $3\frac{1}{2}$ arany
frtot.

Ugyancsak az ágyúmasternek
adtunk $\frac{1}{2}$ arany frtot.

Ugyancsak Fülöp ágyúmaster-
nek Esto mihi vasárnapján (már-
czius 3.) $1\frac{1}{2}$ arany frt.

Ugyancsak Monsterbergi Lukács-
nak egy löfegyverért fizettünk 1
arany frt, 25 dénárt.

Ugyancsak négy löfegyverért,
melyet köznyelven *pisztoly*-nak
neveznek — $2\frac{1}{2}$ arany frt.

Ugyancsak Fülöp ágyúmaster-
nek 1 arany frt.

Ugyancsak az ágyúmasternek
Fülöpnek $1\frac{1}{2}$ arany frt.

Ugyancsak László küldöncnek
Szomolnokra kénért 23 den.

Ugyancsak Fülöp ágyúmaster-
nek $\frac{1}{2}$ arany frt.

Ugyancsak ugyanazon vasár-
napon [t. i. az Úr mennybemenete-
lének nyolczadán belül (junius 2.)]
Fülöp ágyúmaster feleségének —
100 den.

Ugyancsak Fülöp ágyúmaster-
nek — 100 den.

Ugyancsak Jodok kőművesnek
kőágyúgolyók faragásáért — 200
den.

Item Jost mawrer de sectione lapidum pixidum XXV den. I c.

Item uxori Philippi pixidarii ffl. auri 1.

Item pixidario Philippo den. XXV.

(U. o. 32. lap.)

Item pro una pixide wlgo *pyschczal* den. I c.

Item Philippo pixidario dominica factus est Dominus — ffl. auri 1.

Item pro ferro uno pixidum wlgo *ladeysin* — den. VI.

Item dominica Exaudi ante Marie Magdalene Philippo pixidario ffl. auri 1.

Item duobus adiuvantibus pro labore pixidario tenentibus carbonibus — den. XXXVI.

Item pro duobus curribus Kerekesch Thomas ad pixides — den. I c.

Item fabro conburenti *carbones tilianos* pro pulveribus den I c X.

Item Philippo pixidario dominica ut supra (Dominus fortitudo) fl. auri $\frac{1}{2}$.

Item Paulo cimentario pro sectione lapidum pixidum per ebdomada den. II¹ $\frac{2}{2}$ c.

Item duobus adiutoribus tenentibus carbonibus pro pulveribus den. XL.

(U. o. 33. lap.)

Item *Johanni steynmecz* pro

Ugyancsak Jodok kőművesnek 25 kőágyúgolyó faragásáért — 100 den.

Ugyancsak Fülöp ágyúmester nejének 1 arany frt.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek — 25 den.

Ugyancsak egy közönségesen *pisztolynak* nevezett lőfegyverért — 100 den.

Ugyancsak Fülöp mesternek Factus est Dominus vasárnapján (junius 23.) 1 arany frt.

Ugyancsak egy az ágyúkhöz való töltővasért, köznyelven: *lud-eisen* — 6 den.

Ugyancsak Mária Magdolna előtti Exaudi vasárnapján (jul. 14.) Fülöp ágyúmesternek 1 arany frt.

Ugyancsak az ágyúmesternek a szén tartása körül segédkező két embernek munkadíja — 36 den.

Ugyancsak Kerekesch Tamásnak két a lőfegyverekhez való kocsáért — 100 den.

Ugyancsak a kovácsnak, a ki a puskaforhoz hársfaszenet égetett — 900 den.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek a fenti vasárnapon (Dominus fortitudo — julius 21) $\frac{1}{2}$ arany frt.

Ugyancsak Pál mészégetőnek kőágyúgolyók faragásáért egy hétre — 250 den.

Ugyancsak két a puskafor-készítés körül a szénél segédkező embernek — 40 den.

Ugyancsak János kőfaragónak

sectione lapidum pixidum den. I c XXV.

Item *Paulo Lapidide* de sectione lapidum pixidum den. II¹/₂ c.

Item *Johanni lapicide* de sectione lapidum pixidum den. I c.

(U. o. 34. lap.)

Item *Philippo pixidario* feria III post Nativitatis Marie fl. auri ¹/₂ a.

Item *solvimus Valentino* doleatori pro vasculis pulverum den. L.

Item *Philippo pixidario* dominica protector noster dedimus fl. auri 1.

Item pro expensis hominibus transseuntibus ad *Lewtezam* pro pixidibus den. III c.

Item pro una pixide uxori *Dreyssigerin* den. II c.

Item *solvimus Philippo* pixidario dominica *Justus es Domine* fl. auri 1.

Item *solvimus Nicolao* doleatori IX vasculis pulverum den I c min den.

(U. o. 35. lap.)

Item exposuimus pro *salnitrio* duobus centen. fl. auri XLIII.

Item pro quarto dimidio cent. salnitrio et libris duabus *solvimus* fl. camerales II c, IX c den., XXV den.

(U. o. 36. lap.)

kőágyúgolyók faragásáért - 125 den.

Ugyancsak *Pál kőfaragónak* kőágyúgolyók faragásáért - 250 den.

Ugyancsak *János kőfaragónak* kőágyúgolyók faragásáért - 100 den.

Ugyancsak *Fülöp ágyúmesternek* *Mária* születése (kisasszony nap) utáni kedden (szeptember 10.) ¹/₂ arany frt.

Ugyancsak *Bálint bogárnak* puskaporos hordócskákért fizettünk 50 dénárt.

Ugyancsak *Fülöp* puskaművesnek Protector noster vasárnapján (szeptember 15.) adtunk 1 arany frtot.

Ugyancsak a *Löcsére* a lőfegyverekért menő emberek költségeire - 300 den.

Ugyancsak *Dreyssiger* nejének egy lőfegyverért - 200 den.

Ugyancsak *Fülöp ágyúmesternek* *Justus es Domine* vasárnapján (október 6.) fizettünk 1 arany frtot.

Ugyancsak *Miklós* bodárnak 9 puskaporos hordócskáért fizettünk 99 dénárt (100 - 1 den.).

Ugyancsak két mázsa *salétromért* fizettünk 44 arany forintot.

Ugyancsak négy fél mázsa két font *salétromért* fizettünk 200 kamarai forintot és 125 dénárt.

1444.

Item solvimus pro una pixide Nicolao Stokel fabro den. II¹/₂ c.

Item emimus unam pixidem ab uxore Zacharie molendinatoris pro den. VIII c.

Item Philippo pixidario dedimus in servitio ipsius solvendo ffl. auri 1.

(U. o. 38. lap.)

Item pro sulphure solvimus den. II¹/₂ c.

Item dominica Jubilate pro carbonibus ad fusionem pixidum den. II c XXXV.

(U. o. 39. lap.)

Item Philippo pixidario dominica predicta (Vocem iucunditatis) ffl. auri 1².

Item tribus carpentariis pro ligatione quatvor pixidum den. IX c.

Item fabro solvimus ad laborem pixidum den. XXV.

Item pro reparatione lapidum pixidum den. XXX.

Item lapicide de lapidibus pixidum den. LXXX.

(U. o. 40. lap.)

Item Jodoco lapicide de sectione lapidum pixidum den. I¹/₂ c.

Item socio ipsius Andree lapicide — den. I c VIII.

Item currifici Joseph pro duabus rotis pixidum — den. LXX.

1444.

Ugyancsak Stokel Miklós kovácsnak fizettünk egy lőfegyverért — 250 dénárt.

Ugyancsak vettünk Zakáriás molnár nejétől egy lőfegyvert — 800 dénárért.

Ugyancsak Fülöp ágyúmasternek szolgálatai jutalmául adtunk 1 arany frtot.

Ugyancsak kénért fizettünk — 250 dénárt.

Ugyancsak Jubilate vasárnapján (május 3.) a lőfegyverek öntéséhez szénért — 235 den.

Ugyancsak Fülöp ágyúmasternek a fentnevezett vasárnapon (Vocem Iucunditatis = május 17.) 1/2 arany frt.

Ugyancsak három ácsnak négy ágyú fába ágyazásáért — 900 dénár.

Ugyancsak a kovácsnak a lőfegyverek körüli munkáért — 25 den.

Ugyancsak a kőágyúgolyók javításáért — 30 den.

Ugyancsak a kőfaragónak a kőágyúgolyókért — 80 den.

Ugyancsak Jodok kőfaragónak kőágyúgolyók faragásáért — 150 den.

Ugyancsak (Jodok) társának András kőfaragónak — 108 den.

Ugyancsak József kocsigyártónak két ágyúkerékért — 70 den.

Item solvimus Andree lapicide pro reparatione lapidum pixidum den. I c XXXII.

Item duobus lapicidis de sectione lapidum pixidum den. I c LXXXVI.

(U. o. 41. lap.)

Item Josche lapicide pro lapidibus pixidum den. I c minus III.

Item solvimus duobus lapicidis de sectione lapidum pixidum den. I¹ 2 c.

(U. o. 42. lap.)

Item solvimus Roschbir pro carbonibus ad pulveres pixidum den. I c.

Item solvimus *Casparo pixidario* den. III c.

Item solvimus pro carbonibus pro pixidibus fundendis — den. LXXX.

Item solvimus etiam pro carbonibus magistro pixidum *pro formis* den. LXXX.

(U. o. 43. lap.)

Item solvimus *Thome pixidario* de secundo quartale ffl. auri VIII.

Item solvimus Philippo pixidario supra ipsius servitium ffl. auri V.

1445.

Item solvimus Philippo pixidario — ffl. auri 1.

Item Philippo pixidario dominica in excelso throno ffl. auri 1.

(U. o. 46. lap.)

Ugyancsak András kőfaragónak a kőágyúgolyók javításáért — 132 den.

Ugyancsak két kőfaragónak kőágyúgolyók faragásáért — 186 den.

Ugyancsak Jodok kőfaragónak kőágyúgolyókért — 96 dénár. (100 4 den.)

Ugyancsak fizettünk két kőfaragónak kőágyúgolyók faragásáért 100¹ 2 dénárt.

Ugyancsak Roschbirnek puska-porhoz való szénért fizettünk 100 dénárt.

Ugyancsak *Gáspár ágyúmester*nek 300 den.

Ugyancsak az ágyúöntéshez való szénért fizettünk — 80 dénárt.

Ugyancsak szénért az ágyúmeszternek, *öntőformákért* fizettünk — 80 dénárt.

Ugyancsak fizettünk *Tomás* ágyúmesternek a második negyedből 8 arany forintot.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek szolgálatán felül fizettünk — 5 arany forintot.

1445.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek fizettünk — 1 arany frtot.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek In excelso throno vasárnapján (január 10.) 1 arany frt.

Item solvinus pro funis (!) Philippo pixidario den. XXV.

(U. o. 48. lap.)

Item coadiutoribus *pixides fundere* iuvantibus den. XXXVI.

Item iterum pro cervisia iterum circa fusionem pixidum den. LXX.

(U. o. 49. lap.)

1446.

Item solvimus pro lapidibus pixidum Josth mawrer den. XX.

(U. o. 52. lap.)

Item solvimus carpentariis pixides imponentibus den. LX.

Item solvimus pro carbonibus pro labore pixidario den. XXXII.

(U. o. 53. lap.)

Item coadiutori Philippi pixidarii den. VIII.

(U. o. 54. lap.)

Item solvimus pro ferro Lucas Monsterberg ad pixidem fl. auri 1.

(U. o. 58. lap.)

1447.

Item solvimus Philippo pixidario de sollario anni preteriti fl. auri I den. II c XVI minus.

(U. o. 67. lap.)

Item solvimus Philippo pixidario de reformatione pixidum iudicis fl. auri I¹ 2.

(U. o. 68. lap.)

Item solvimus Nicolao Gwmann iudici pro una pixide fl. auri LX.

(U. o. 71. lap.)

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek kötelekért fizettünk - 26 dénárt.

Ugyancsak a *lőfegyvereket önteni* segítőknék 36 den.

Ugyancsak újólág sörért, újra a lőfegyverek öntése körül (segédkezőknék) -- 70 den.

1446.

Ugyancsak Jodok kőművesnek kőágyúgolyókért fizettünk 20 dénárt.

Ugyancsak a lőfegyvereket fába ágyazó ácsoknak fizettünk - 60 dénárt.

Ugyancsak az ágyúmesternek szénért, munkáért fizettünk - 32 dénárt.

Ugyancsak Fülöp ágyúmester segédjének - 9 dénárt.

Ugyancsak Monsterberg Lukácsnak lőfegyverhez való vasért fizettünk 1 arany forintot.

1447.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek mult évi járandósága fejében fizettünk 1 arany forintot 216 dénárt minus.

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek a bíró lőfegyvereinek megjavítása fejében fizettünk 1¹ 2 arany frtot.

Ugyancsak Gúmann Miklós bírónak *egy lőfegyverért fizettünk 60 arany forintot.*

Item solvimus Philippo pixidario fl. auri XXIII.
(U. o. 72. lap.)

Ugyancsak Fülöp ágyúmesternek fizettünk 24 arany forintot.

1448.

Item magistro pixidum pro panno fl. II¹ z.
(U. o. 73. lap.)

1448.

Ugyancsak az ágyúmesternek posztóért 2¹ z frtot.

1449.

Item dy Buxe ynczubinden — den. XX.

Item dem Steynmetz buxensteyn zcu hawen den. L.

Item vor buxensteyn zcu hawen — den. I c II.

Item vor Salniter fl. VIII. den. L.

Item eynnem *pulverreyber* den. IX.

(U. o. 80. lap.)

Item eynnen Czymmerman an der Buxen gearbeytt den. XXXII.

Item czween arbeyttern zcum pulvermachen den. XX.

Item dreyn arbeyttern zcum pulvermachen den. XXIX.

(U. o. 81. lap.)

Item vor Rade und Achszeln zcur Buxen den. I c XXV.

Item vor dy pulver ffas den. L.
(U. o. 82. lap.)

Item vor eyn pischtzall den. L.

Item Stockeln Buxen zcu besloen den. II c.

(U. o. 83. lap.)

Ugyancsak az ágyú beágyazásáért 20 den.

Ugyancsak a kőfaragónak kőágyúgolyók faragásáért 50 den.

Ugyancsak kőágyúgolyók faragásáért 102 den.

Ugyancsak salétromért — 9 frt 50 dénár.

Ugyancsak egy *puskaporörlőért* (v. dörgölő) — 9 den.

Ugyancsak egy ácsnak, a ki az ágyúknál dolgozott — 32 den.

Ugyancsak két munkásnak, a kik a löporgyártásnál működtek — 20 den.

Ugyancsak három munkásnak, a kik a löporgyártásnál működtek — 29 den.

Ugyancsak az ágyúkhöz való kerék és tengelyekért 125 den.

Ugyancsak a puskaoros hordókért 50 den.

Ugyancsak egy pisztolyért — 50 den.

Ugyancsak ágyúk vasalásáért — 200 den.

Ezenfelül Fülöp «Buxenmeister» kap 1449-ben összesen 8 frtot és 200 dénárt.

1450.

Dominica Trinitatis. — Item vor III lb. Salniter XLVIII.

(U. o. 87. lap.)

Dominica ante festum Sancti Johannis. — Item vor Salniter den. LXX.

Dominica post festum Sancti Johannis. — Item vor Salniter den. XLII.

(U. o. 88. lap.)

Dominica vor Michaelis. — Item vor Salniter den. LII.

Dominica ante festum sanctorum Symonis et Jude. — Item vor II *Hantbuxen* den. III c. XII.

(U. o. 90. lap.)

Ekkor Fülöp «buxenmeister» kap összesen 3 frt 16 dénárt.

1451.

Dominica nach Invocavit. — Item vor Kolen dem Buxenmeister den. L.

(U. o. 85. lap.)

Dominica Pentocostes. — Item Yoseph Wagner vor eyn exe zur buxen den. LXXV.

(U. o. 97. lap.)

Dominica Deus in loco. — Item ins *gyshaw*s vor byr den. XVII¹ 2.

(U. o. 99. lap.)

1450.

Szentháromság vasárnapján (május 31.). — Ugyancsak 4 font salétromért — 48 den.

Szent János előtti vasárnapon (junius 21.). — Ugyancsak salétromért — 70 den.

Szent János utáni vasárnapon (junius 28.). — Ugyancsak salétromért — 42 den.

Mihály előtti vasárnapon (szep-tember 27.) — Ugyancsak salétromért — 52 den.

Szent Simon és Juda előtti vasárnapon (október 25.). — Ugyancsak két *kézi löfegyverért* — 312 den.

1451.

Invocavit utáni vasárnapon (már-eczius 21.) — Ugyancsak szénért az ágyúmesternek — 50 den.

Pünkösdi vasárnapján (jun. 13.) — Ugyancsak József bodnárnak az ágyúhoz való egy tengelyért — 85 den.

Dominus fortitudo vasárnapján (julius 25.). — Ugyancsak három mázsa kénért — 10¹/₂ frt

Deus in loco vasárnapján (augusztus 29.). — Ugyancsak az *öntőházba* sörért — 17¹/₂ den.

Dominica Memento nostir. —
Item dem Buxmeyster Philipp
ffl. auri XXVI.
(U. o. 102. lap.)

Memento nostri vasárnapján
(december 19.). Ugyancsak
Fülöp ágyúmesternek — 26 arany
frtot.

1452.

Dominica cantate. -- Item vor
eyn pischezal den. XXXII.

Dominica Pentecostes. — Item
vor blech und ketten an dy puxze
den. XXV.

Item drey hantreychern den
Buxmeyster den. XXVII.
(U. o. 109. lap.)

Dominica Domine in tua miseri-
cordia. — Item vor byr in das
gyshaws den. XXIII.

Dominica Exaudi Domine. —
Item vor lyndin holez zum pul-
wer kolin den. X.

Domnica omnes gentes. — Item
Andrasch mewrer buxinsteyn zu
hawen den. I c.

Dominica suscepimus. — Item
Andrasch steynmecz von buxin-
steyn den L.

Dominica ecce Deus adiuuat
me. — Item Andrasch steynmecz
von buxinsteyn den. I c.
(U. o. 110—111. lap.)

Dominica Deus in loco. — Item
Vrban smyde vor arbeth an buxen
etc. den. II c XXV.

1452.

Cantate vasárnapján (május 7.)—
Ugyancsak egy pisztolyért -- 32
den.

Pünkösöd vasárnapján (május
28.) — Ugyancsak az ágyúhoz
való bádogra és lánczra 25 den.

Ugyancsak az ágyúmester há-
rom segédjének -- 27 den,

Domine in tua misericordia
vasárnapján (junius 4.), -- Ugyan-
csak az *öntőházba* sörért — 23 den.

Exaudi Domine vasárnapján
(julius 2.). — Ugyancsak a puska-
porszénhez való hársfáért — 10
den.

Omnes gentes vasárnapján (ju-
lius 16.). — Ugyancsak András
kőművesnek kőágyúgolyó fara-
gásért — 100 den.

Suscepimus vasárnapján (julius
23.). — Ugyancsak András kő-
faragónak kőágyúgolyókért — 50
den.

Ecce Deus adiuuat me vasár-
napján (julius 30.). — Ugyancsak
András kőfaragónak kőágyúgo-
lyókért — 100 den.

Deus in loco vasárnapján (aug.
13.). — Ugyancsak Orbán kovács-
nak az ágyúkon végzett mun-
kákért stb. — 225 den.

Dr. IVÁNYI BÉLA.